

Budapestre vonatkozó ujságcikk

Osztályozás

9.439

Szerző: .....

Hely

Cím: *Budavárát...*

Idő

"1686"

Forrás: *Budai Napló*

Személy

Bp.

1922. 6. 18

Helyszám

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Krónika

BUDAVÁRÁT másfél századon át tartotta megszállva a török, mégis folyton vendégként, vagyis inkább hóditóként viselkedett benne csak tábornak tekintvén azt, melyet emberséges állapotban fentartani vagy épen fejleszteni nem érdemes. A kezdetleges, bár elég tekintélyes védőműveken kívül csak a fürdőket és mecseteket tartja említésre méltónak az a pár utleiró, akit a kíváncsisága erre vitt. „Emelem fejemet — írja Bocatius kassai polgármester, aki 1605-ben Budapesten megfordult, — nézem a házakat, melyek tetejei csakugyan szegényesek és földetlenek, az ablakok sárral, téglával, szalmával betömvék; füsttel, piszokkal, kőrákásokkal diszükségtől megfosztott épületeket láttam... Az omladék templomok a barmoknak istállóként szolgálnak. A márvány emlékek, melyek a temetőkből ide hurcoltattak, az utca szegletein üllőhelyekül vagy árupadokul használtat-

nak... A dögök szanaszét hevernek; amely helyen valami eltörik, az ott is marad...“

Hasztalan kísérlették meg a császáriak több ízben Buda visszahódítását. 1602-ben Rostwurm tábornok elfoglalta ugyan Pestet, de csak két évig tarthatta. Végre Lotharingiai Károlynak és vitéz hadának sikerült az, amin annyian hiába törték magukat; 1686. szeptember 2-án Budavárát hősiessé ostrom és ádáz harc után bevette. De milyen nagy volt az ár, melyet ezért fizetnie kellett, milyen siralmas állapotban leledzett! Az egész városban egyetlen ép ház nem volt található és a népesség nagy részben ki volt irtva. A hadvezérek, — írja *Katona*, — a várost olyannyira elégtelenített állapotban találták, hogy Budát Budán keresniök kellett. A királyi vár a hajdani nagyság nyomait csak néhány fennmaradt teremben és lépcsőben mutatta. A falak a két hónapig tartó pusztítás következtében iszonyu módon megvoltak rongálva. Nem volt épület, mely a tűz nyomait ne viselte volna magán. Az utcákat romhalmazok, meg-aludt vér és több mint négyezer holttest borította és e látvány a nézők szemeiben borzalmat keltett. Amit a törökök meghagytak, azt a

győztes német zsoldosok érhető dühükben és kevésbé menthető kapzsiságukban pusztították és rabolták; az ostrom után való éjszakán és a rákövetkező egész napon át fosztogatták, kinozták, földöztek a védtelen lakosokat.

Buda visszavívása az egész művelt világon valóságos örömmámort idézett elő és XI. Ince pápa, akinek nagy része volt a szeptember 2-iki sikerben, ezt a napot azzal

tüntette ki, hogy szent Istvánnak szentelte, úgy hogy a kereszténység ezen a napon ünnepli nagy királyunkat.

Budavárának visszavívását oly nagy eseménynek tekintették és méltán, hogy csakhamar akadtak vállalkozó szellemű emberek, kiknek elég idejük, pénzük és bátorságuk volt, hogy nem sajnálva a messze és fáradságos utat Magyarországra, megtekintették a világra szóló diadal színhelyét. Eljöttek ide, a Duna partjaira és midőn látták a romokat, melyek a magyar fővárost, a hatalmas Mátyás királynak egykor híres és pompás székhelyét jelezték, szívük elfogódott és csalódva folytatták utjukat. Ezek az utazók művelt és világlátott emberek voltak és a tollforgatáshoz is értettek.

Utjokban szerzett tapasztalataikat papírra vetették és ezekből a friss benyomások alapján keletkezett utleírásokból megkapó eleven képét nyerjük fővárosunk akkori állapotának. Mindjárt az ostromot követő esztendőben, 1687-ben *Tollius* Jakab utrechtí egyetemi tanár, ki a bölcsek kövének megtalálása végett Európa bányáit tanulmányozta, ejtette utjába fővárosunkat.

„Vácról elindulva, írja, csakhamar föltűnt a magas dombon álló Buda, fehérlő falaival, tornyaival és templomaival. Már a távolból üdvözöltem a nemes királyi várost, melyet már oly régóta vágytam látni. Minél közelebb jutottam, annál inkább csodáltam a császár szerencsését, mely ily erős és gyönyörű várossal ajándékozta meg. Midőn a Pest és Buda közt levő hidhoz értünk, először Pest városába mentünk, mivel az ostrom folytán földig lerombolt Budán aligha találhattunk volna szállást. Három nap alatt minden nevezetességet megtekintettem. A hajdan oly büszke és pompás vár és város a rettenetes ágyuzástól teljesen romhalmazzá volt lőve, az egész városban egyetlen ép házat sem találtam. A hajdan oly szép és fényes Szent-István templomban és a hid közelében levő török mecsetben, valamint

a belső vár kapuja alatt török feliratokat találtam. A falak régi divatúak, be azért erősek, az árkok mélyek. A várost hajdan két külváros diszítette, még pedig mindkét oldalról; a székesfehévári oldalon létezett külvárosnak ma már nyoma sincs, a Duna melletti nagy külvárosban néhány házat már kijavítani és ujjaépíteni kezdenek. A romok közt és a pincékben görög vallású, műveletlen, durva és visszataszító rákok laknak, kiknek főfoglalkozásuk a vízfordás, mivel a várban levő kutak a törökök által betömtek, vagy pedig a romok által bedugultak. A dunaparti külvárosban létezett számos mecsetet részint lerombolták, részint tárházakká és csűrökké alakították át. A még fenállók közül egyiknek tornyába fölmentem, hogy onnan a környéket jobban áttekinthessem. Csekély fáradságomat bő siker koronázta. *Budára magyar embernek nem volt szabad lábát betennie, a rákoknak, különösen pedig az aszszonyoknak meg volt engedve a ki- s bejárás.* A dunai hid 57 hajóból áll és körülbelül 10.000 láb hosszú. Pest négyszög alakú és középszerű város; jóllehet a tavalyi ostrom alatt szintén igen sokat szenvedett, mindinkább helyreáll és lakossága is jobban szaporodik, mint Budáé, mivel a síkságon terül el, tehát a Duna kihasználásához előnyösebb helyzettel bír.“